

Temat: Pojęcie funkcji i sposoby jej opisywania.

Definicja:

Funkcją ze zbioru X w zbiór Y nazywamy przyporządkowanie, które każdemu elementowi zbioru X przyporządkowuje dokładnie jeden element zbioru Y.

Zbiór X nazywamy dziedziną funkcji (oznaczamy D), a jego elementy argumentami funkcji (oznaczamy x).

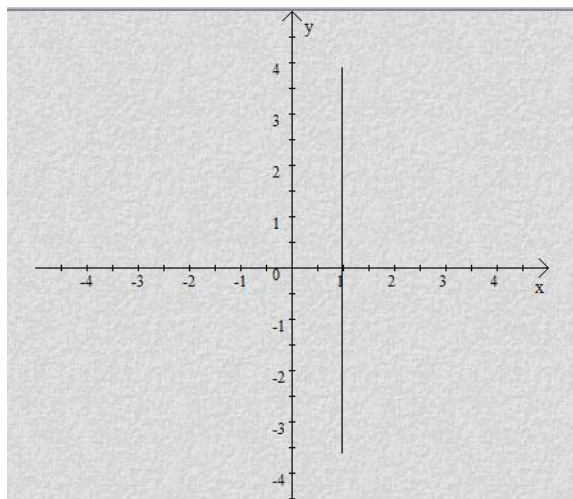
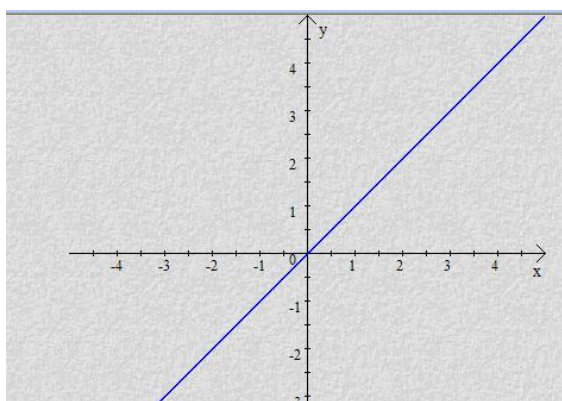
Zbiór Y nazywamy przeciwdziedziną funkcji (oznaczamy Y lub $f(D)$), a jego elementy wartościami funkcji (oznaczamy y lub $f(x)$).

Uwaga:

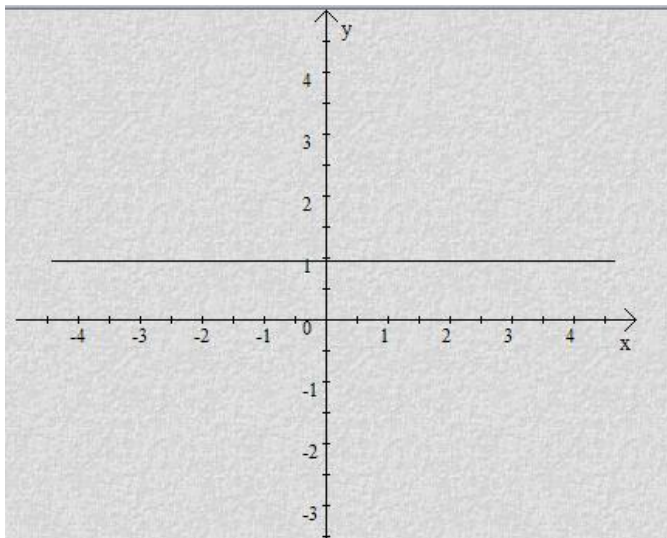
Zapis $f : X \rightarrow Y$ czytamy funkcja f określona ze zbioru X w zbiór Y.

Wykres funkcji $f : X \rightarrow Y$, to zbiór wszystkich punktów postaci $(x, f(x))$, gdzie $x \in X$.

Przykłady: Na pierwszym rysunku pokazany jest wykres funkcji, każdemu argumentowi (x) przyporządkowana jest dokładnie jedna wartość (y).

To **nie jest** funkcja ponieważ jednemu argumentowi przypisane jest wiele wartości (dla $x=1$ $y=1$, $y=2$ $y=3$ itd.)

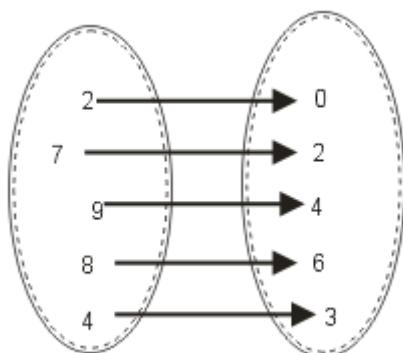
To **jest** funkcja ponieważ
 każdemu
 argumentowi przypisana jest
 tylko jedna
 wartość nie ważne, że ta sama.

Funkcje występują też w życiu codziennym np.

- Każdej osobie w pewnej klasie jest przyporządkowany pewien numer z dziennika.
- Każdej osobie przyporządkowany jest jeden numer pesel.
- Każdemu dziecku przyporządkowana jest dokładnie jedna matka biologiczna.

Przykład

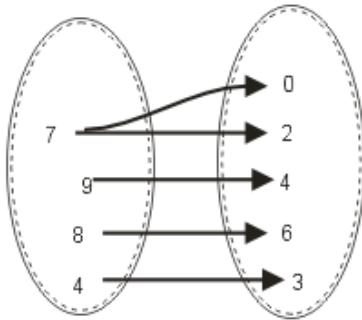
Zobaczmy na poniższy graf przedstawiający pewną funkcję
 $f : \{2,7,9,8,4\} \rightarrow \{0,2,4,6,3\}$

Dziedziną jest $X = \{ 2, 4,7,8,9\}$. Zbiorem wartości tej funkcji jest zbiór $f(X)= \{0,2,4,6,3\}$, są to te elementy ze zbioru Y, które zostały połączone strzałką. Każdemu elementowi ze zbioru X musi zostać przyporządkowany dokładnie jeden element, dlatego wszystkie elementy ze zbioru X muszą być początkiem dokładnie jednej strzałki.

Nasza funkcja dla argumentu 2 przyjmuje wartość 0, symbolicznie będziemy to zapisywali: $f(2)=0$. Podobnie $f(7)=2$ itd.

Przykład Czy poniższe przyporządkowanie jest funkcją?

Zauważamy, że to nie jest funkcja, bo jednemu argumentowi 7 są przyporządkowane dwie wartości 0 i 2.

Sposoby określenia funkcji

Funkcje można określić za pomocą:

- grafu
- wykresu
- wzoru
- tabelki
- opisu słownego

Przykład Opiszemy jedną funkcję na różne sposoby.

Słownie:

Każdej liczbie naturalnej mniejszej od 5 przyporządkujemy jej dwukrotność.

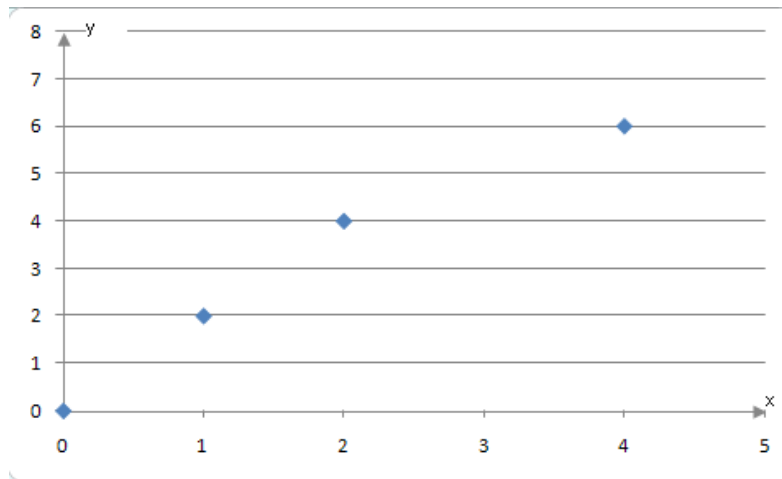
Tabelka:

x	0	1	2	3	4
y	0	2	4	6	8

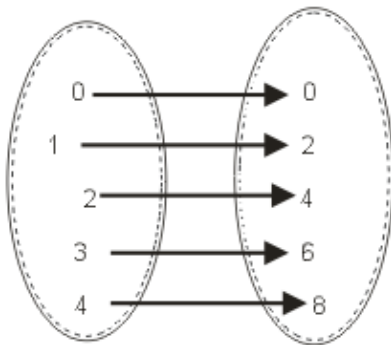
Wzór:

$y = 2x$, gdzie x jest liczbą naturalną mniejszą od 5.

Wykres:

Graf:

Dziedziną opisaną funkcji jest zbiór $D=\{0,1,2,3,4\}$.

Zbiorem wartości jest zbiór $Y=\{0,2,4,6,8\}$

Zadania do samodzielnego rozwiązania:

Zad. 1

Opisz na różne sposoby funkcję: „Każdej liczbie całkowitej większej od -4 i mniejszej od 6 przyporządkowujemy jej trzykrotność.” Podaj dziedzinę i zbiór wartości tej funkcji. Podaj jej wartość dla argumentu 1 jeśli należy on do dziedziny.

Zad. 2 Na podstawie tabelki odpowiedz na pytania:

x	-2	1	2	3	7
y	5	2	4	5	8

Jaka jest wartość funkcji dla argumentu 3?

Dla jakiego argumentu funkcja przyjmuje wartość 2?